

**Алгоритм дій учителів географії та економіки
з реалізації освітнього процесу (за умов відсутності електроенергії)**

Учителям географії та економіки рекомендуємо:

1. Виконувати програму з географії та економіки, працюючи за дистанційною, очною та змішаною формами, для досягнення учнями передбачених результатів навчання.

2. Для організації освітнього процесу вчителям варто переглянути календарно-тематичні плани з географії та економіки до кінця навчального року: виділити теми, без яких неможливе розуміння учнями змісту навчального предмета в наступних класах та, відповідно, перерозподілити години, оптимізувати навчальне навантаження на учнів.

3. Доцільно переглянути розділи «Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів» навчальної програми і скоригувати очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів у календарно-тематичних планах.

Учителям географії та економіки заздалегідь необхідно:

4. Надати чіткі інструкції та передбачити різні канали спілкування вчителя з учнем (платформи Microsoft Teams, Google Workspace for Education, Moodle, веб-сервіси Google Classroom, Google Meet, месенджери Facebook, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype тощо).

5. Наповнити цифрову навчальну платформу (наприклад, Google Classroom, Microsoft Teams), обрану закладом загальної середньої освіти, навчальним матеріалом (презентації, відеозаписи, конспекти навчальних занять, практичні роботи з рекомендаціями щодо їх виконання, тести), для самостійного опрацювання учнями тем уроків. Звертаємо увагу, що в організації дистанційного та змішаного навчання потрібно виважено обирати електронні освітні ресурси, ураховуючи їх дидактичну доцільність, фактологічну коректність змісту, відповідність навчальній програмі.

6. Створити на навчальній платформі папки з назвами «Уроки наперед» за класами, що мають містити інструктивні картки уроків із вивчення тих чи інших тем на наступні два тижні для роботи учнів в асинхронному режимі. Для забезпечення такої діяльності учнів, учитель має зазначити в інструктивній картці відповідні завдання, виконання яких сприятиме досягненню проміжних цілей окремих етапів уроку. Це допоможе учням самостійно здійснювати навчальну діяльність в умовах неможливості спілкування з учителем очно або дистанційно.

Виконані завдання учні мають надіслати учителю за допомогою месенджерів Facebook, Viber, Telegram, WhatsApp, Skype тощо.

Зосереджуємо увагу, що після відновлення зв'язку з учнями, учителю необхідно, перш за все, надати їм психологічну допомогу та емоційну підтримку; відповісти на запитання, особливу увагу звернути на розв'язання найбільш складних завдань, перевірити рівень досягнення очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності, визначених навчальною програмою та інструктивною карткою (табл. 1).

Таблиця 1 – Інструктивна картка для конструювання навчального заняття

№ з/п	Етапи уроку формування нових знань	Завдання
1	2	3
I. Організація навчально-пізнавальної діяльності учнів		
1.	Організаційний етап	Підготовка робочого місця. На цьому етапі починається створення сприятливої психологічної атмосфери уроку
2.	Повідомлення теми, мети, очікуваних результатів уроку	Пояснення учням цілей уроку у вигляді евристичного питання, проблемного завдання, через показ кінцевих результатів
3.	Мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів	
II. Вивчення нового матеріалу		
1.	Актуалізація опорних знань, суб'єктивного досвіду учня	Пригадайте ..., виконайте тест..., чи вірите ви в те, що..., дайте визначення поняттям..., яке практичне значення має...
2.	Сприйняття й початкове усвідомлення учнями нового матеріалу	прочитайте..., оберіть..., знайдіть в атласі, у тексті підручника..., проаналізуйте малюнок..., перегляньте..., запишіть у зошит..., зазначте у таблиці, проаналізуйте карту атласу та..., поясніть речення..., назвіть..., виконайте тестове завдання..., доповніть речення...
3.	Усвідомлення й осмислення учнями географічних причинно-наслідкових зв'язків і розкриття суті географічних об'єктів вивчення	Чому...? Як...? Якщо...? Проаналізуйте..., наведіть приклади..., дайте відповіді на запитання та порівняйте...
4.	Застосування учнями нових знань у практичній діяльності, осмислення географічних термінів, і	Виконайте завдання (компетентнісно-орієнтоване)..., поясніть, чому...? Проаналізуйте..., обґрунтуйте..., зробіть висновки..., наведіть приклад..., покажіть

1	2	3
	усвідомлення причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей	на карті..., виконайте вправу..., установіть закономірність....
5.	Усвідомлення учнями результатів самостійного навчання (саморефлексія)	Сьогодні я дізнався..., було цікаво..., було складно..., я зрозумів, що..., тепер я зможу..., я навчився..., у мене вийшло..., я зміг...
	III. Узагальнення та систематизація географічних знань	
	Запам'ятай..., доповніть речення...	
	IV. Домашнє завдання	
	Опрацювати текст підручника..., відповісти усно (письмово) на запитання та завдання..., виконати тести..., підготувати презентацію..., повідомлення, провести дослідження...	

Учитель може використати для оформлення інструктивної картки уроку спрощену форму (табл. 2):

Урок № (назва уроку)

Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів

Знаннєвий компонент: знає, розуміє, називає, класифікує, наводить приклади, уявляє, передбачає, пояснює

Діяльнісний компонент: застосовує, розвиває вміння, розрізняє (розпізнає), складає, порівнює, характеризує, застосовує, пояснює, досліджує, показує на карті, визначає, виявляє, встановлює, уміє, описує, спостерігає, розробляє, створює, опрацює, добирає

Ціннісний компонент: усвідомлює, аналізує, оцінює, обґрунтовує, висловлює судження, виявляє ставлення, робить висновки.

Таблиця 2 – Спрощена форма інструктивної картки уроку

№ з/п	Етапи уроку	Дидактичні і розвивальні завдання та засоби їх реалізації за допомогою підручника (орієнтовні приклади)
1.	Мотивація навчальної діяльності	Опрацюйте запитання рубрики «Ви дізнаєтесь» та першого абзацу § «...»
2.	Актуалізація опорних знань	Опрацюйте запитання рубрики «Пригадайте»
3.	Вивчення нового матеріалу	Дайте визначення поняттям «...», «...». Ознайомтеся з малюнком на с. «...» і дайте відповідь на запитання «...»?
4.	Первинна перевірка засвоєння знань. Первинне закріплення знань	Дайте відповіді на запитання № «...» та завдання № «...» рубрики «Запитання та завдання для самоперевірки», використовуючи текст підручника
5.	Підбиття підсумків уроку. Рефлексія	Опрацюйте рубрику «Головне» § «...»

Рекомендуємо вчителям географії та економіки, під час підготовки уроків за дистанційною та змішаною формами навчання скористатися навчально-методичними матеріалами (тести, відеоуроки, завдання), що розміщено на платформі Всеукраїнської школи онлайн (URL: <https://lms.e-school.net.ua/>).

Під час підготовки вчителів до уроків варто скористатися навчально-методичними матеріалами, що розміщені на сайті Сумського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти:

– у розділі «Сторінка методиста» – «На допомогу вчителю географії» – тека «Дистанційне навчання» (URL: <https://numl.org/.182981>), тека «Турніри, олімпіади, конкурси, вікторини» (URL: <https://numl.org/.282981>), тека «Перелік веб-сайтів з географії Всеукраїнської школи онлайн» (URL: <https://numl.org/.929471>); «На допомогу вчителю економіки» – тека «Друковані праці» (URL: <https://numl.org/.429471>);

– у розділі «Куферок корисних застосунків» (географія – URL: <https://numl.org/.382981>), (економіка – URL: <https://numl.org/.482981>).

Методист з географії та економіки
навчально-методичного відділу
координації освітньої діяльності та
професійного розвитку Сумського ОІППО

В.Д. Попов

Підпис наявний в оригіналі